

Bevolkingsprognoses

Deventer 2012

oktober 2012

Uitgave : team Kennis en Verkenning
Naam : John Stam
Telefoonnummer : 3298
Mail : gj.stam@deventer.nl

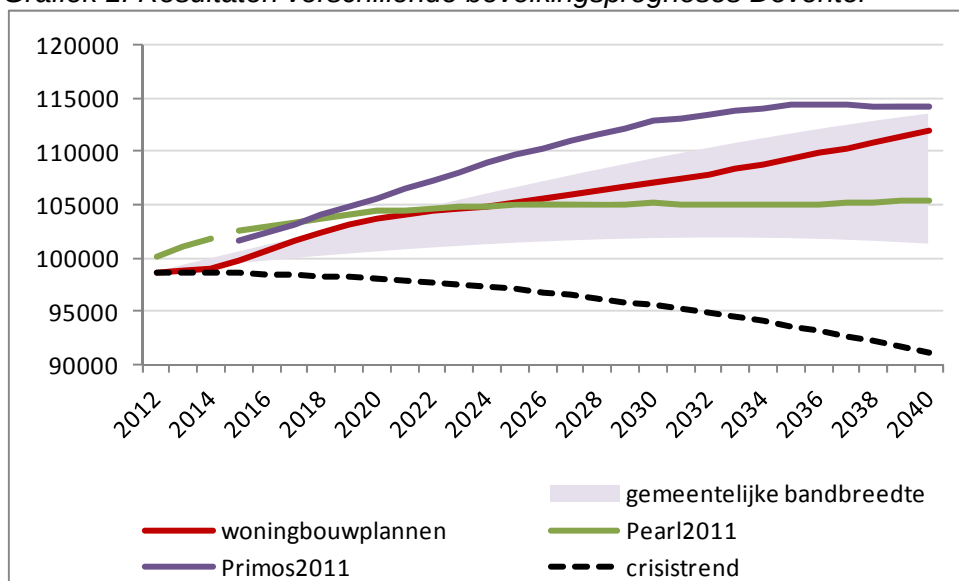

1 Samenvatting en conclusies	3
2 Inleiding	6
2.1 Waarom bevolkingsprognoses?	6
2.2 Bestaat de bevolkingsprognose voor Deventer?	6
2.3 Relatie woningbouw en bevolkingsontwikkeling	7
2.4 Hoe hard zijn de uitkomsten van bevolkingsprognoses	7
2.5 Landelijke- en gemeentelijke prognoses	7
3 Historische bevolkingsontwikkeling Deventer	8
4 Bevolkingsprognoses Deventer	11
4.1 Aannames en uitgangspunten	11
4.2 Gemeentelijke bevolkingsprognoses	11
4.2.1 Bovenkant gemeentelijke bandbreedte – migratietrend 2002-2011	12
4.2.2 Onderkant gemeentelijke bandbreedte – migratiesaldo =0	14
4.2.3 Crisistrend – migratietrend 2010-2011	16
4.2.4 Bevolkingsprognose op basis van woningbouwprogramma	18
4.2.5 Bevolkingsprognose – verschillende varianten	20
4.3. Bevolkingsprognoses Deventer vanuit landelijke modellen	21
4.3.1 Pearl prognose	21
4.3.2 Primos prognose	21
4.4. Prognoseresultaten vergeleken	22
5 Ontgroening.....	24
6 Vergrijzing	25
7 Potentiële beroepsbevolking	27
8 Bevolkingsprognoses en woningbouw	28

1 Samenvatting en conclusies

Volgens de meeste recente prognoses groeit de bevolking in Deventer naar meer dan 100.000 inwoners. In de meeste varianten laat de bevolking nog een groei zien in de komende jaren. Worden de ontwikkelingen van de laatste twee jaren doorgezet naar de toekomst dan kan er echter sprake zijn van een bevolkingskrimp in Deventer. Door alle onzekerheden is ervoor gekozen om meerdere varianten door te rekenen. Evenals vorig jaar wordt er een gemeentelijke bandbreedte gepresenteerd. Het migratiesaldo van de afgelopen tien jaren bedraagt +350 per jaar en vormt de bovenkant van deze bandbreedte. Bij de onderkant van de bandbreedte wordt uitgegaan van evenwicht in vestiging en vertrek, een 0-migratie. Ook zijn de gemeentelijke woningbouwplannen doorberekend en getoetst aan de bandbreedte van de gemeentelijke bevolkingsprognoses. De meest recente jaren laten een negatief migratiesaldo voor Deventer zien. Daarom is er nu ook een 'crisistrend' doorgerekend. Hierin is de veronderstelling dat het negatieve migratiesaldo van de laatste 2 jaren (minus 300 per jaar) zich doorzet in de toekomst. Tenslotte zijn ook de uitkomsten van twee landelijke prognoses, Primos en Pearl, getoetst aan de gemeentelijke bandbreedte. In grafiek 1 worden de resultaten voor Deventer gepresenteerd volgens de diverse prognoses.

Grafiek 1. Resultaten verschillende bevolkingsprognoses Deventer

De belangrijkste conclusies zijn:

- In Deventer is er sprake van geringe ontgroening. Momenteel is bijna 24% van de Deventer bevolking jonger dan 20 jaar. Hiermee ligt het aandeel jongeren boven het landelijk gemiddelde. De verwachting is dat de ontgroening zal doorzetten. In absolute aantallen bedraagt het aantal 0 tot 20 jarigen nu 23.500. Bij de bovenkant van de bandbreedte uitgegaan van een toename van het aantal jongeren met 1.500 tot 2040. De onderkant van de bandbreedte gaat uit van een afname van het aantal jongeren met ruim 1.700 tot 2040.
- Het percentage 20-64 jarigen bedraagt 61% op dit moment. In de komende jaren zal dit aandeel afnemen naar 54 tot 56% in 2040. Momenteel zijn ruim 60.000 personen tussen de 20 en 65 jaar. Dit aantal is de afgelopen jaren toegenomen. Bij de bovenkant van de bandbreedte zal dit aantal verder toenemen tot ruim 63.000 in 2040. Bij de onderkant van de bandbreedte is een afname van het aantal 20-64 jaren berekend. In 2040 is dit aantal met ruim 4.500 afgenomen tot 55.500.
- Het aandeel 65-plussers In Deventer bedraagt momenteel ruim 15%. Er wordt rekening gehouden met een verdere groei van het aantal en aandeel ouderen in de komende jaren. In 2040 ligt het percentage ouderen in Deventer tussen 22 en 25%. Het aandeel ouderen in Deventer is (en blijft de eerstkomende jaren) minder hoog dan landelijk. In absolute aantallen zijn er nu 15.000 65-plussers. In de periode tot 2040 komen daar nog eens 8.000 tot 10.000 ouderen bij.

-
- Resultaten diverse prognoses Deventer:

	<u>2020</u>	<u>2030</u>	<u>2040</u>
• Onderkant bandbreedte (migratiesaldo=0)	100.500	102.000	101.500
• Bovenkant bandbreedte (migr.saldo10 jr.)	103.500	109.500	113.500
• Gemeentelijk bouwprogramma	103.500	107.000	112.000
• Crisistrend	98.000	95.500	91.000
• Primos prognose 2011	105.500	113.000	114.000
• Pearl prognose 2011	104.500	105.000	105.500

De meest recente landelijke prognoses (Primos en Pearl) zijn opgesteld in 2011 en worden om de twee jaar geactualiseerd. De gemeentelijke prognoses zijn opgesteld in april 2012. Hierbij zijn meerdere varianten doorberekend:

Bandbreedte gemeentelijke prognoses:

- Bovenkant bandbreedte;
 - o Trendprognose lange termijn – gebaseerd op ontwikkelingen 2002 t/m 2011.
- Onderkant bandbreedte;
 - o Migratiesaldo =0
- Op basis van het woningbouwprogramma april 2012
Deze variant heeft als input alle bekende (harde en semiharde) gemeentelijke woningbouwplannen medio april 2012. In de praktijk lopen deze plannen tot ca. 2022. Tot en met 2022 is het gemiddelde jaarlijkse netto toename van de woningvoorraad 335. Na 2022 is uitgegaan van een jaarlijkse netto toename van de woningvoorraad van 250.
- Crisistrend - gebaseerd op ontwikkelingen 2010 t/m 2011;

2 Inleiding

2.1 Waarom bevolkingsprognoses?

Veranderingen in omvang en samenstelling van de bevolking hebben invloed op allerlei gemeentelijke beleidsvelden, bijvoorbeeld:

- Aantal en herkomst van kinderen heeft effect op de vraag naar onderwijs, opvang, jeugdvoorzieningen, etc.
- Toename van het aantal ouderen gaat samen met toename aan zorgvraag, gebruik van gezondheidsvoorzieningen en andere voorzieningen voor ouderen.
- Veranderingen in samenstelling en omvang van de beroepsbevolking tellen door in de stedelijke economie.
- Om voor alle inwoners goede huisvestingsmogelijkheden te kunnen bieden is zicht op de toekomstige huishoudenontwikkeling belangrijk.
- Voor het opstellen van een gemeentelijke begroting is het van belang om zo zuiver mogelijk te kunnen bepalen hoe groot de omvang en samenstelling van de toekomstige bevolking is.
- Inzicht in toekomstige populatie in relatie tot bv. winkelveorzieningen, parkeren, draagvlak sociaal economische voorzieningen, recreatie, etc.

Daarom bestaat er behoefte aan inzicht in toekomstige bevolkingsontwikkelingen. De laatste jaren wordt er veel gesproken over groei versus krimp van de bevolking en de effecten daarvan op beleid. Deze maatschappelijke discussie maakt de behoefte aan inzicht in de bevolkingsontwikkelingen nog groter.

2.2 Bestaat de bevolkingsprognose voor Deventer?

Het antwoord op de vraag hoe die bevolking er in de toekomst uit zal zien ligt iets gecompliceerder. Het is niet zo dat de bevolking van Deventer een eigen, zelfstandige, onafhankelijke ontwikkeling doormaakt. Of de bevolking groeit of krimpt, hoe veranderingen in leeftijdsopbouw zijn wordt deels bepaald door de uitgangssituatie. Dat zijn dus de kenmerken van mensen die nu in Deventer wonen. Maar ook andere ontwikkelingen hebben (grote) invloed. Bijvoorbeeld de aantrekkingskracht van de opleidingsinstellingen in Deventer, de economische situatie in deze regio en in Nederland als geheel. Maar ook veranderingen op wereldschaal (toestroom asielzoekers/vluchtelingen) en politieke beslissingen (waar worden welke woningen gebouwd). Daarnaast is het zo dat personen en huishoudens meerdere opties hebben om hun woonkeuze waar te maken. Hierbij speelt de aantrekkelijkheid van woonmilieus en persoonlijke omstandigheden een grote rol.

2.3 Relatie woningbouw en bevolkingsontwikkeling

Woningbouw en bevolkingsontwikkeling verhouden zich tot elkaar in een soort kip-ei-relatie. Zonder woningbouw is er weinig ruimte voor bevolkingsgroei. Andersom maakt (verwachte) bevolkingsgroei dat (meer) woningbouw nodig is. Als er geen woningen worden gebouwd dan zal de bevolking niet of beperkt toenemen. Wordt er wel gebouwd dan *kan* de bevolking wel groeien. Dat woningbouw altijd tot bevolkingsgroei leidt is echter ook weer niet waar:

- De vergrijzing en de huishoudenverdunding zorgen ervoor dat we voor het huisvesten van een bevolking van dezelfde omvang steeds meer woningen nodig hebben (zgn. autonome behoefte). De tendens gaat nog steeds op dat jongeren eerder zelfstandig gaan wonen en dat ouderen, al dan niet samen, eerder weer zelfstandig zonder kinderen wonen.
- Extra woningen geven ruimte om belangstelling vanuit de eigen gemeente of van buiten op te vangen. Maar als die belangstelling er niet is (bv. vanuit economische motieven of niet aansprekende woningaanbod) zal alleen (meer) woningbouw niet tot meer bewoners leiden.

2.4 Hoe hard zijn de uitkomsten van bevolkingsprognoses?

Iedere bevolkingsprognose is gebaseerd op een aantal aannames en veronderstellingen waarvan de uitkomst lang niet altijd zeker is. Dat maakt dat de uitkomsten van een bevolkingsprognose niet hard zijn. In deze verkenning worden dan ook verschillende prognosemodellen en varianten van de toekomstige ontwikkelingen gepresenteerd. Op deze manier kan wel de bandbreedte van bevolkingsontwikkelingen in beeld worden gebracht.

2.5 Landelijke- en gemeentelijke prognoses

In Nederland zijn er twee gerenommeerde landelijke prognoses die uitkomsten geven over bevolkingsontwikkelingen op gemeentelijk niveau. Dat zijn de regionale prognoses van het CBS/PLB (Pearl) en de Primos prognose van ABF Research. Waarom maken we in Deventer dan ook nog eigen prognoses?

- De uitkomsten van de twee landelijke prognoses kunnen nogal van elkaar verschillen. Om de uitkomsten van deze prognoses te waarderen is eigen inzicht in bevolkingsontwikkelingen nodig.
- Zowel Pearl als Primos geeft één uitkomst voor Deventer. Juist omdat bevolkingsontwikkelingen veel onzekerheden kennen willen we graag varianten kunnen bekijken.
- De informatiebehoefte stopt niet op het niveau van de gemeente als totaal. Vaak is behoefte aan inzicht op het niveau van wijken en buurten. Dat speelt nadrukkelijk bij de planning van voorzieningen in nieuwbouwgebieden. Ook voor andere doeleinden (bv. basisonderwijs) is een meer gedetailleerde bevolkingsprognose zeer gewenst. Belangrijke input voor deze doorberekeningen zijn de gedetailleerde gemeentelijke woningbouwplannen, zie zijn opgenomen in de gemeentelijke bevolkingsprognose.

Het gemeentelijke bevolkingsprognosemodel GBpro voorziet hier wel in. GBpro is een bevolkingsprognosemodel ontwikkeld voor en door meerdere (grotere) gemeenten in Nederland. De leverancier van GBpro is Pronexus. Er zijn meerdere varianten doorberekend. De uitkomsten van de verschillende trendvarianten vormen de bandbreedte waarbinnen de bevolking zich kan ontwikkelen.

3 Historische bevolkingsontwikkeling Deventer

Het aantal inwoners in Deventer is de afgelopen jaren gestaag gegroeid naar bijna 98.800 op 1 januari 2011. In 2011 is er echter sprake geweest van een daling van de bevolking. Dit heeft ervoor gezorgd dat Deventer op 1 januari 2012 bijna 98.700 inwoners telt. Uiteraard hebben een aantal gemeentelijke herindelingen een belangrijke rol gespeeld in de bevolkingsgroei. Daarnaast is er echter al jaren sprake van een jaarlijkse autonome groei van de bevolking, met uitzondering dus van het laatste jaar. Wel is het opvallend te zien dat het migratiesaldo daalt en de laatste 2 jaar zelfs negatief is. Het is dus nog maar de vraag of bij deze ontwikkeling Deventer doorgroeit naar een 100.000 plus gemeente.

Op 1 januari 1992 bedroeg het aantal inwoners 68.000. Tien jaar later, op 1 januari 2002 was het aantal inwoners gegroeid naar 86.000. Op 1 januari 2012 bedraagt het aantal inwoners dus bijna 98.700. De bevolking in Deventer is de afgelopen 10 jaar met ruim 14% gegroeid. In absolute aantallen betreft het een groei van 12.600 personen. Ruim 40% hiervan is het gevolg van de gemeentelijke herindeling met Bathmen in 2005. Deze gemeentelijke herindeling buiten beschouwing latend is het aantal inwoners in Deventer de afgelopen 10 jaren met bijna 750 personen per jaar toegenomen, een jaarlijkse toename van bijna 1%. Deze groei ligt een fractie boven de gemiddelde landelijk groei.

In de afgelopen periode werd de bevolkingsontwikkeling in Deventer gekenmerkt door een overwegend positief migratiesaldo en een positief geboorteoverschot. Dat betekent dat er zich meer mensen vestigden in Deventer dan dat er vertrokken. Ook vonden er meer geboorten plaats dan dat er mensen overleden in Deventer. De jaarlijkse gemiddelden van de bevolkingsontwikkeling in Deventer in de periode 2002 tot en met 2011 waren:

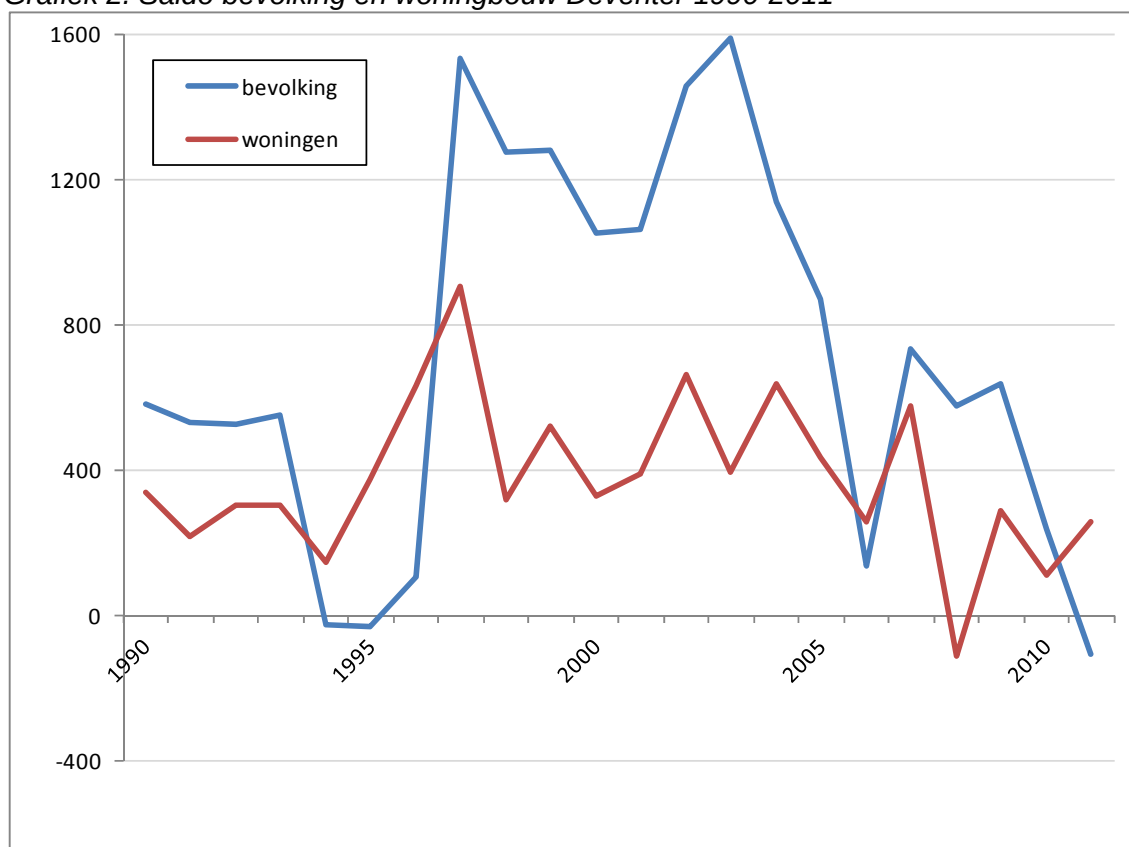
• Geboren	1225
• Overleden	825
• Geboorteoverschot	400
• Vestigingen	4810
• Vertrekken	4460
• Migratiesaldo	350
• Bevolkingsgroei	750

De woningvoorraad in Deventer is de afgelopen 10 jaar met ruim 15% toegenomen tot 42.170 op 1 januari 2012. Ook hier heeft de gemeentelijke herindeling met Bathmen een (grote) rol gespeeld. Ruim een derde deel van de genoemde groei van de woningvoorraad is het gevolg van deze herindeling.

Zonder rekening te houden met de gemeentelijke herindeling bedroeg het jaarlijkse netto saldo van de woningvoorraad 355. Dit gemiddelde jaarlijkse saldo is verdeeld in:

• Toename	485
• Afname	130
• Netto saldo woningen	355

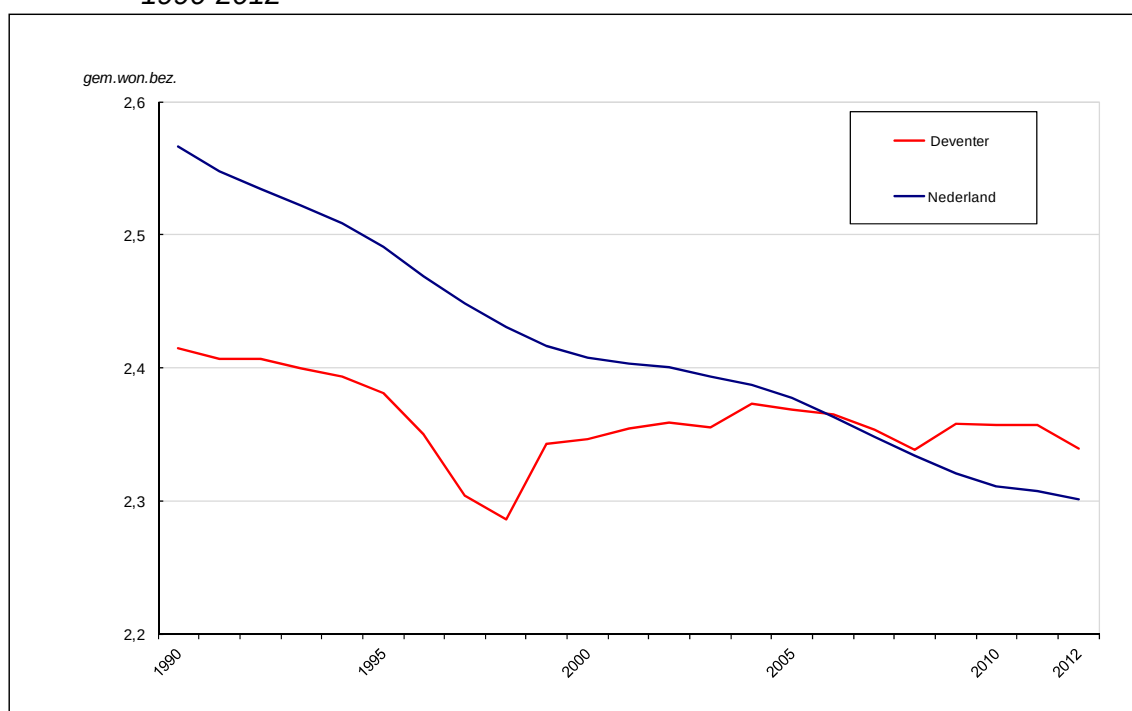
Grafiek 2. Saldo bevolking en woningbouw Deventer 1990-2011

In de afgelopen periode van 10 jaren is de bevolking in Deventer gemiddeld met 0,7% per jaar gestegen en woningvoorraad met 0,8%. Zoals vrijwel overal in Nederland is er sprake van een toenemende gezinsverdunning, eerder zelfstandig gaan wonen van jongeren en langer zelfstandig blijven wonen van ouderen. Dit komt tot uiting in een daling van de gemiddelde woningbezetting.

In Deventer is de gemiddelde woningbezetting de afgelopen 10 jaren nauwelijks (verder) gedaald en bedraagt 2,34 op 1 januari 2012. Dit is deels het gevolg van gemeentelijke herindelingen. Gemeentelijke herindelingen (Diepenveen-1999 en Bathmen-2005) hebben (eenmalig) invloed gehad op de hoogte van de gemiddelde woningbezetting. Hiermee wijkt Deventer enigszins af van de landelijke ontwikkeling en andere (vergelijkbare) steden. In Nederland is de gemiddelde woningbezetting de afgelopen jaren gelijkmatig gedaald van 2,41 in 2000 naar 2,30 op 1 januari 2012. De verwachting is dat de woningbezetting in Deventer de komende jaren licht zal dalen.

Grafiek 3. Ontwikkeling gemiddelde woningbezetting Deventer en Nederland 1990-2012

4 Bevolkingsprognoses Deventer

4.1 Aannames en uitgangspunten

Om een schatting van de toekomstige bevolking te kunnen maken moeten er voor verschillende onderwerpen aannames worden gemaakt. Wat is het woningbouwprogramma, hoe zijn de verhuispatronen, stijgt of daalt de vruchtbaarheid, etc. Deze aannames zijn bepalend voor de uitkomsten van de prognose. In principe kun je een flink aantal varianten aan vooruitberekeningen maken. Wij beperken ons tot het presenteren van de uitkomsten van 2 landelijke prognoses, Primos en Pearl, en presenteren de resultaten van een aantal varianten die zijn doorberekend met het gemeentelijke bevolkingsprognosemodel (GBpro). De uitkomsten van al deze prognoses geven een bandbreedte aan waarbinnen de toekomstige bevolking in Deventer zich zal ontwikkelen.

De landelijke prognoses zoomen niet in op gebieden binnen Deventer en presenteren uitsluitend gemeentetotalen. Het is dus noodzakelijk om het gemeentelijk prognosemodel te gebruiken als er inzicht nodig is in toekomstige bevolkingsontwikkelingen binnen de verschillende wijken in Deventer, die elk weer hun eigen autonome ontwikkeling kennen. Hiervoor zijn dan weer de actuele woningbouwplannen van groot belang.

4.2 Gemeentelijke bevolkingsprognoses (GBpro)

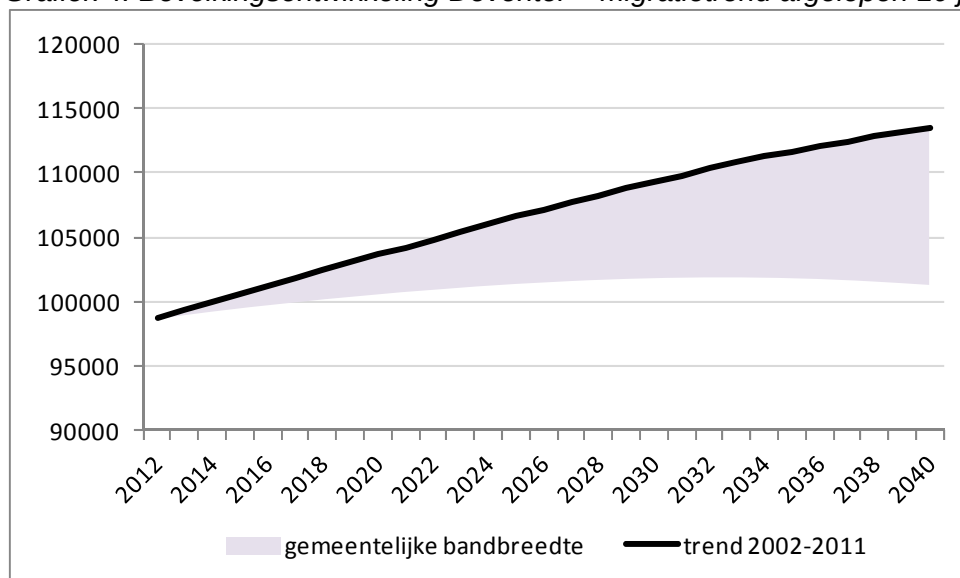
Met behulp van het gemeentelijk bevolkingsprognosemodel GBpro is er een aantal varianten doorberekend. Binnen de varianten zijn verschillende aannames gedaan. Samen vormen de verschillende varianten een bandbreedte waarbinnen de toekomstige Deventer bevolking zich kan ontwikkelen. De onderkant van de bandbreedte veronderstelt dat het aantal vestigingen in Deventer gelijk zijn aan het aantal vertrekken, het migratiesaldo is dus 0. Bij de bovenkant van de bandbreedte is uitgegaan van een lange termijn migratietrend (migratiesaldo afgelopen 10 jaar = +350 per jaar). Nieuw dit jaar is dat er een crisistrend is doorgerekend. De veronderstelling hierbij is dat het migratiesaldo van de afgelopen 2 jaar (minus 300 per jaar) zal doorzetten in de toekomst. Tenslotte is er een variant doorgerekend waarbij de actuele woningbouwplannen aan de basis staan van de bevolkingsvooruitberekeningen. De aannames voor vruchtbaarheid en sterfte zijn in alle varianten gelijk en zijn conform de landelijke modellen.

4.2.1 Bovenkant gemeentelijke bandbreedte

Migratiesaldo – trend afgelopen 10 jaren

De afgelopen 10 jaren (2002 t/m 2011) hebben zich gemiddeld 350 personen meer gevestigd in Deventer dan dat er zijn vertrokken. In dit scenario wordt verondersteld dat dit positieve migratiesaldo zich ook in de toekomst voordoet. Op basis van deze aannames groeit de bevolking in Deventer door van ruim 103.500 in 2020 naar 113.500 in 2040. Ten opzichte van 2012 wordt er een bevolkingsgroei van ruim 15% verwacht in 2040.

Grafiek 4. Bevolkingsontwikkeling Deventer – migratietrend afgelopen 10 jaren

Bron: Gemeentelijke bevolkingsprognoses Deventer 2012

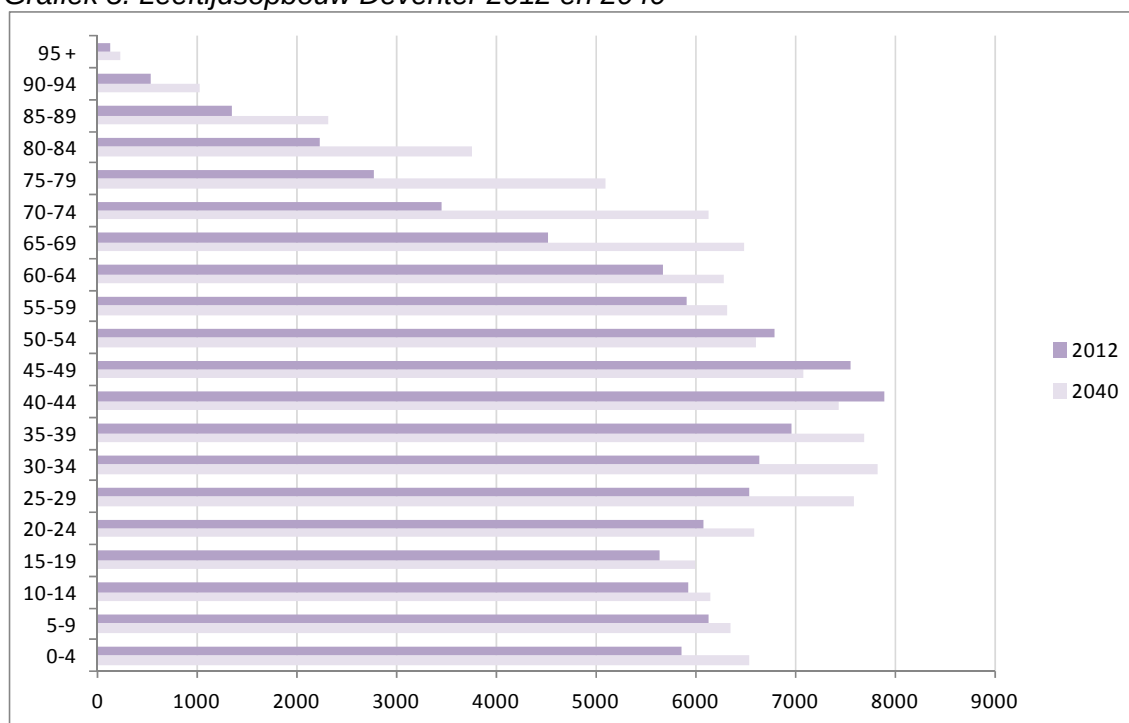
Kerncijfers bevolkingsprognose Deventer 2012 – trend migratiesaldo 350

leeftijdsopbouw	2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040
0-19	23572	23590	23530	23460	23850	24450	25030
20-64	60083	60740	62170	63280	63590	63420	63440
65+	15018	16260	17950	19850	21880	23800	25070
totaal	98673	100590	103650	106590	109320	111670	113530
<i>relatief</i>							
0-19	23,9%	23,5%	22,7%	22,0%	21,8%	21,9%	22,0%
20-64	60,9%	60,4%	60,0%	59,4%	58,2%	56,8%	55,9%
65+	15,2%	16,2%	17,3%	18,6%	20,0%	21,3%	22,1%

De bevolking in Deventer blijft groeien tot circa 113.500 in 2040. De aanname van het migratiesaldo is van tevoren bepaald op 350 per jaar en blijft daarmee de gehele prognoseperiode positief. De natuurlijke aanwas neemt de komende jaren af maar blijft tot 2038 positief. Pas in de laatste prognosejaren zal de sterfte hoger zijn dan de geboorte.

Er wordt een groei berekend voor vrijwel alle leeftijdsgroepen. Ook in deze variant wordt de hoogste groei verwacht in de oudere leeftijdsgroepen. Uitsluitend voor leeftijdsgroep 40 tot 55 jarigen zal het aantal naar verwachting licht afnemen.

Grafiek 5. Leeftijdsofbouw Deventer 2012 en 2040

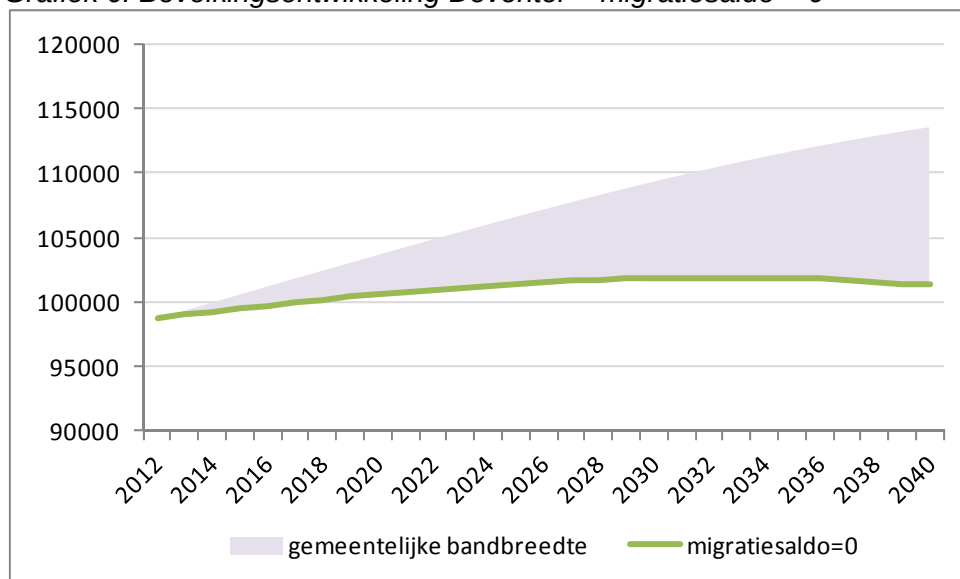
Bron: Bevolkingsontwikkeling Deventer – trendprognose 2002-2011 - migratiesaldo 350

4.2.2 Onderkant gemeentelijke bandbreedte

Migratiesaldo = 0

Bij deze variant is de aanname dat het saldo van vestigingen minus vertrekken exact gelijk is aan 0. Dat betekent dat de bevolkingsgroei uitsluitend wordt beïnvloed door de natuurlijke aanwas (inclusief natuurlijke aanwas migranten). Op basis van deze aanname zal de bevolking in Deventer doorgroeien naar bijna 102.000 inwoners in 2035, om vervolgens af te nemen naar ruim 101.300 in 2040. Dat betekent een groei van de bevolking van bijna 3% in de periode 2012-2040.

Grafiek 6. Bevolkingsontwikkeling Deventer – migratiesaldo = 0

Bron: Gemeentelijke bevolkingsprognoses Deventer 2012

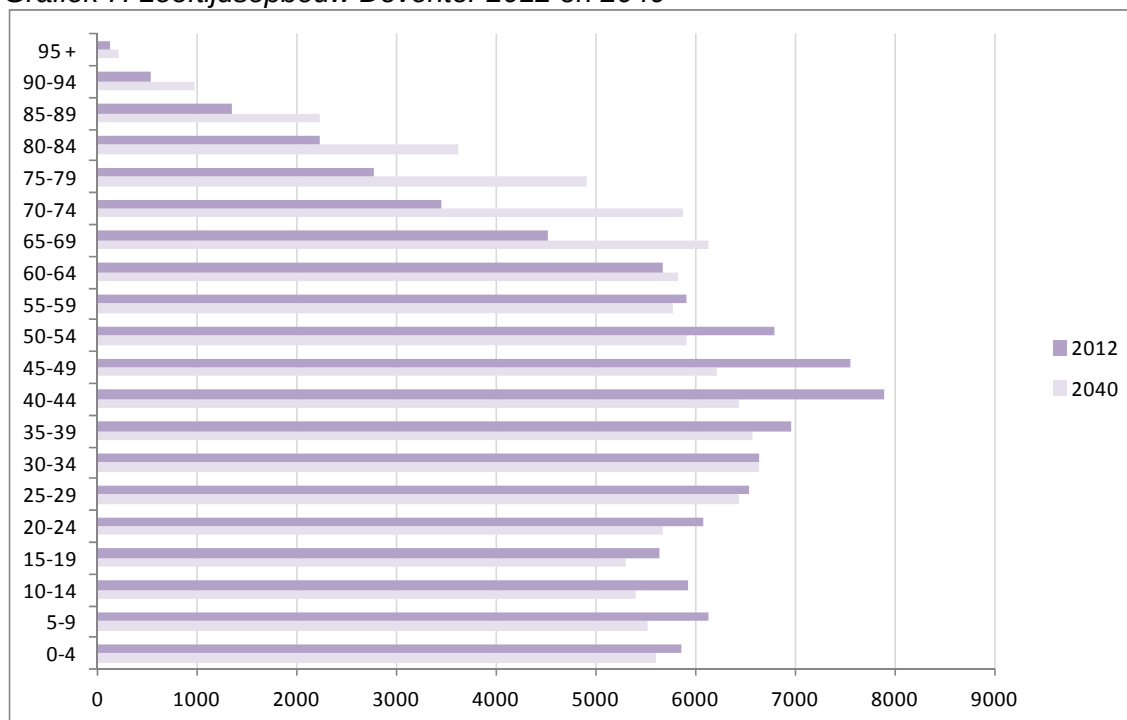
Kerncijfers bevolkingsprognose Deventer 2012 – migratiesaldo = 0

leeftijdsoopbouw	2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040
0-19	23572	23380	22870	22190	21920	21860	21850
20-64	60083	59880	59890	59600	58480	56910	55510
65+	15018	16240	17820	19590	21440	23060	23960
totaal	98673	99500	100580	101380	101830	101830	101310
relatief							
0-19	23,9%	23,5%	22,7%	21,9%	21,5%	21,5%	21,6%
20-64	60,9%	60,2%	59,5%	58,8%	57,4%	55,9%	54,8%
65+	15,2%	16,3%	17,7%	19,3%	21,1%	22,6%	23,7%

De bevolking in Deventer blijft groeien tot 2035 omdat het aantal geboorten hoger is dan het aantal overledenen. Vanaf 2035 zal de bevolking gaan dalen omdat de natuurlijke aanwas (geboorte minus sterfte) negatief omslaat en het migratiesaldo nul blijft.

De verwachte ontwikkelingen per leeftijd zijn divers. Vooral bij de ouderen wordt een groei verwacht. Voor de leeftijdsgroep 35 tot 55 jarigen leidt dit tot een daling. Ook bij de meest jonge leeftijdsgroepen wordt een daling berekend.

Grafiek 7. Leeftijdsopbouw Deventer 2012 en 2040

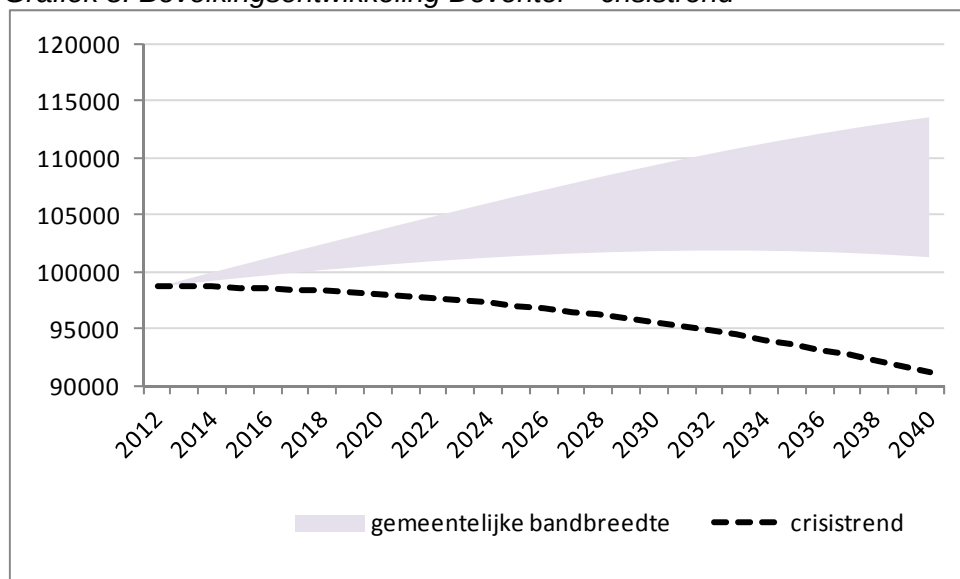

Bron: Bevolkingsontwikkeling Deventer – migratiesaldo = 0

4.2.3 Crisistrend Onderkant gemeentelijke bandbreedte Migratiesaldo – trend afgelopen 2 jaren

De afgelopen 2 jaren (2010 t/m 2011) hebben zich gemiddeld 300 personen minder gevestigd in Deventer dan dat er zijn vertrokken. In dit scenario wordt verondersteld dat dit negatieve migratiesaldo zich ook in de toekomst voordoet. Op basis van deze aannames is de verwachting dat de bevolking in Deventer zal dalen van bijna 99.000 op dit moment naar ruim 91.000 in 2040. Een bevolkingsafname van bijna 8% tot 2040.

Grafiek 8. Bevolkingsontwikkeling Deventer – crisistrend

Bron: Gemeentelijke bevolkingsprognoses Deventer 2012

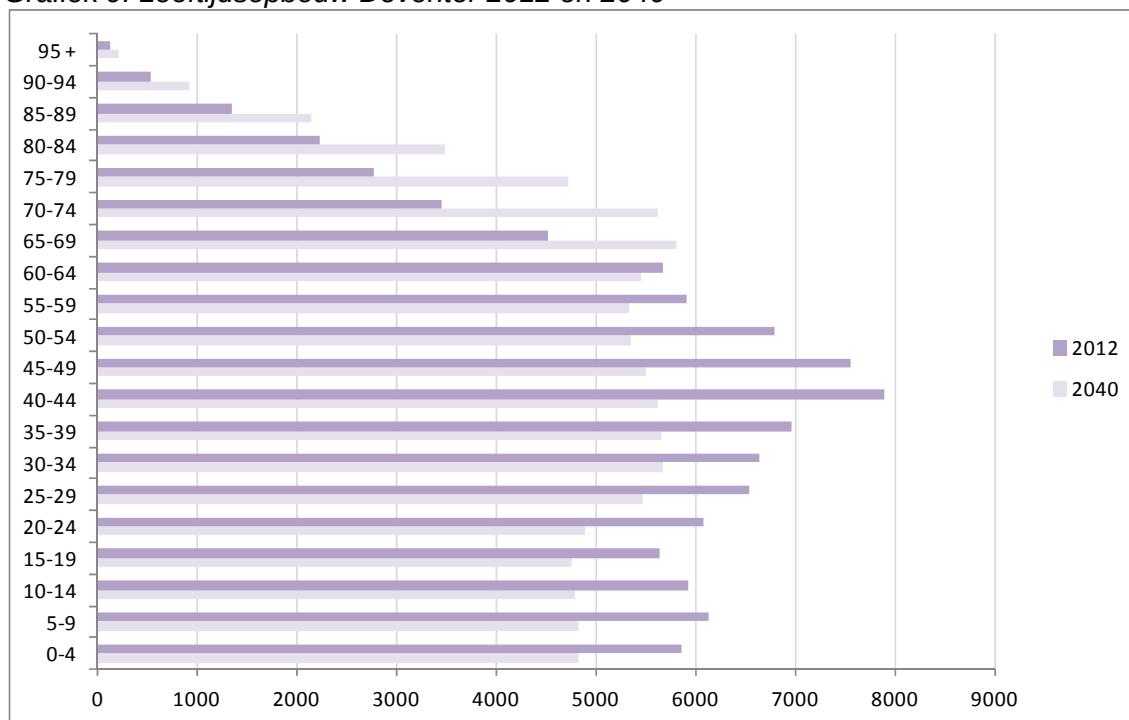
Kerncijfers bevolkingsprognose Deventer 2011 – crisistrend (migratiesaldo 2010-2011)

Migratiesaldo -300 per jaar

leeftijdsopbouw	2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040
0-19	23572	23210	22300	21160	20350	19750	19210
20-64	60083	59170	58020	56530	54220	51500	48960
65+	15018	16200	17690	19330	20990	22350	22930
totaal	98673	98580	98010	97030	95560	93600	91100
<i>relatief</i>							
0-19	23,9%	23,5%	22,8%	21,8%	21,3%	21,1%	21,1%
20-64	60,9%	60,0%	59,2%	58,3%	56,7%	55,0%	53,7%
65+	15,2%	16,4%	18,0%	19,9%	22,0%	23,9%	25,2%

De bevolking in Deventer neemt af tot 2040. Het jaarlijkse migratiesaldo blijft negatief (-300 per jaar) en de verwachting is dat de natuurlijke aanwas tot 2027 positief zal blijven. Vanaf 2028 zal de natuurlijke aanwas negatief ombuigen. Ook bij deze prognosevariant wordt bij de ouderen (65 jaar of ouder) een groei verwacht. Voor alle andere leeftijdsgroepen wordt rekening gehouden met een daling.

Grafiek 9. Leeftijdsopbouw Deventer 2012 en 2040

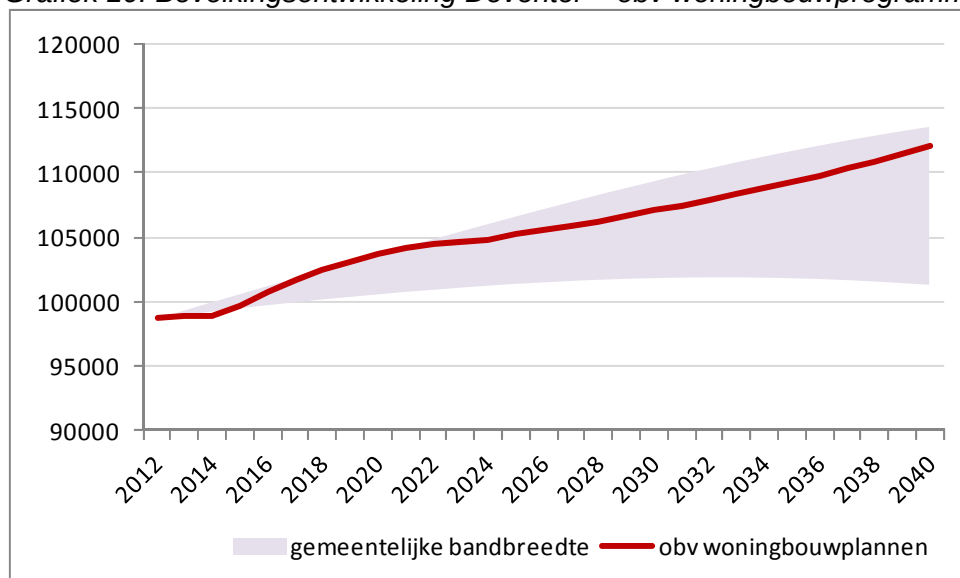

Bron: Bevolkingsontwikkeling Deventer – crisistrend (migratiesaldo -300)

4.2.4 Bevolkingsprognose Deventer – actueel woningbouwprogramma

Voor dit scenario zijn de actuele gemeentelijke woningbouwplannen van april 2012 als input genomen voor de vooruitberekeningen. Voor de periode t/m 2022 betekent dit een jaarlijks gemiddelde netto toename van de woningvoorraad met 335. Hierbij wordt aangetekend dat het eerste prognosejaar sprake is van een relatief laag netto saldo van de woningvoorraad. Dit zal in de jaren daarna gecompenseerd worden. In het huidige woningbouwprogramma worden concrete plannen genoemd tot en met 2022. Na 2022 wordt uitgegaan van een jaarlijkse netto toename van de woningvoorraad met 250 woningen. Dit is conform de uitgangspunten die in de meest recente gemeentelijke Woonvisie zijn gehanteerd. Op basis van al deze aannames is de verwachting dat de bevolking in Deventer zal toenemen van 107.000 in 2025 naar uiteindelijk 112.000 in 2040. In procenten gaat het om een bevolkingsgroei van ruim 13% in de periode 2012-2040.

Grafiek 10. Bevolkingsontwikkeling Deventer – obv woningbouwprogramma

Bron: Gemeentelijke bevolkingsprognoses Deventer 2012

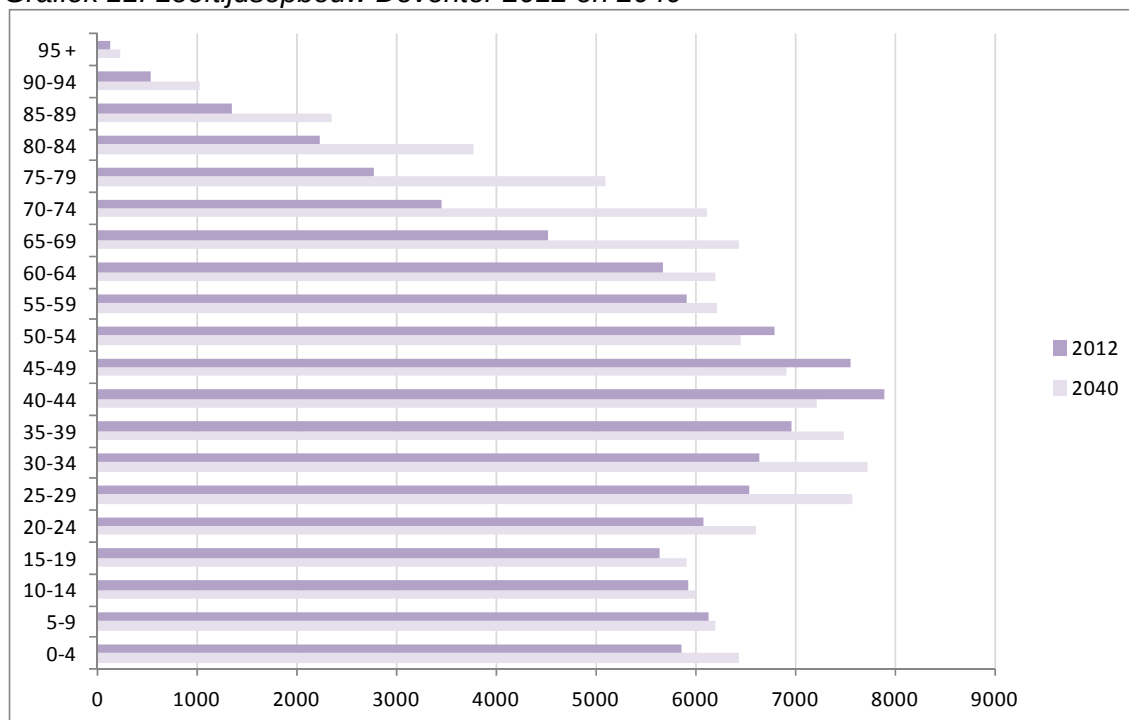
Kerncijfers bevolkingsprognose Deventer 2012 – woningbouwprogramma

leeftijdsoopbouw	2012	2015	2020	2025	2030	2035	2040
0-19	23572	23420	23510	23180	23340	23830	24550
20-64	60083	60040	62140	62150	61860	61750	62420
65+	15018	16240	18000	19860	21860	23740	25030
totaal	98673	99700	103650	105190	107060	109320	112010
relatief							
0-19	23,9%	23,5%	22,7%	22,0%	21,8%	21,8%	21,9%
20-64	60,9%	60,2%	60,0%	59,1%	57,8%	56,5%	55,7%
65+	15,2%	16,3%	17,4%	18,9%	20,4%	21,7%	22,3%

De bevolking in Deventer blijft groeien tot 2040. De natuurlijke aanwas blijft positief tot bijna het einde van de prognoseperiode. Uiteindelijk leidt dit tot een omslag naar meer sterfte dan geboorte. Ook het migratiesaldo is overwegend positief tijdens de prognoseperiode.

Er wordt een groei berekend voor vrijwel alle leeftijdsgroepen. Deze groei is vooral te zien bij de ouderen. Het aantal 40 tot 55 jarigen zal iets afnemen.

Grafiek 11. Leeftijdsopbouw Deventer 2012 en 2040

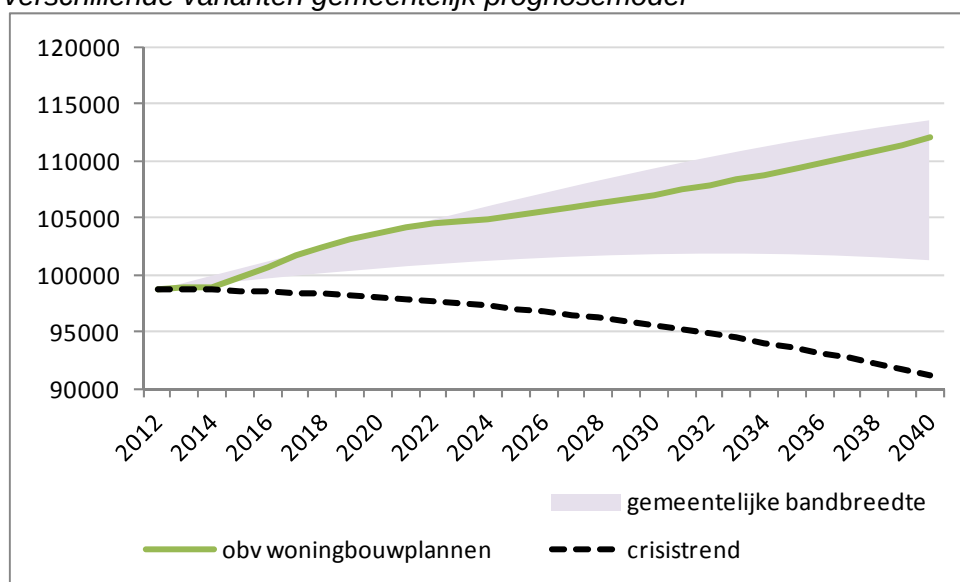
Bron: Bevolkingsontwikkeling Deventer – woningbouwprogramma

4.2.5 Bevolkingsprognose Deventer – verschillende varianten

De varianten kunnen als volgt worden samengevat:

- *Bovenkant bandbreedte*
 - o Migratietrend – langere termijn (migratiesaldo afgelopen 10 jaren)
- *Onderkant bandbreedte*
 - o Migratiesaldo = 0 – aantal vestigingen en vertrekken is in evenwicht
- *Crisistrend*
 - o Migratiesaldo afgelopen 2 jaren wordt doorgetrokken naar de toekomst
- *Woningbouwprogramma*
 - o Actueel woningbouwprogramma als input voor de vooruitberekeningen

Grafiek 12. Bevolkingsontwikkeling Deventer
verschillende varianten gemeentelijk prognosemodel

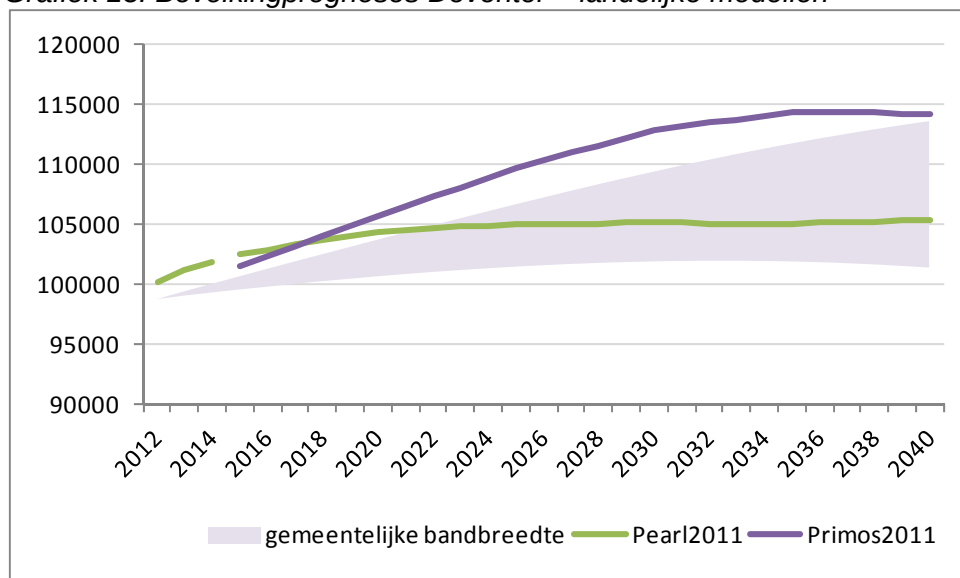

Gemeentelijke bevolkingsprognoses opgesteld mei 2012 met behulp van GBpro

4.3 Bevolkingsprognoses Deventer vanuit landelijke modellen

Er zijn verschillende prognosemethoden die tot verschillende uitkomsten leiden. Dat wil niet zeggen dat de ene methode beter is dan de andere. Ze werken met verschillende aannames en komen zo tot andere uitkomsten. De afwijkingen zijn doorgaans klein. Overigens geven ze bijna allemaal wel dezelfde trend aan. Voor Deventer is dit een stijgende trend. Er bestaan meerdere landelijke prognosemodellen die ook worden uitgesplitst naar gemeentelijk niveau. De belangrijkste (en meest gehanteerde en geaccepteerde) zijn wel de Primos prognose (ABF Research) en Pearl prognose (CBS/PBL). Een voordeel van de Pearl prognose is dat de som van alle gemeenten gelijk is aan de CBS prognose voor Nederland als geheel. Primos ligt hoger omdat rekening wordt gehouden met het gemeentelijk woningbouwprogramma. Voor beide landelijke prognoses geldt dat de demografische ontwikkelingen over 2010 en 2011 niet zijn meegenomen in de huidige versies. Omdat de meest recente jaren voor Deventer niet de meest gunstige zijn geweest verschilt het uitgangspunt dan ook met de gemeentelijke prognoses van 2012. De verwachting is dan ook dat de eerstvolgende landelijke prognoses voor Deventer minder gunstig zullen uitpakken.

Grafiek 13. Bevolkingprognoses Deventer – landelijke modellen

4.3.1 Bevolkingsprognoses Deventer – Pearl prognose

De meest recente Pearl prognose dateert van 2011 en houdt rekening met een verdere toename van de bevolking in Deventer. Voor 2040 wordt rekening gehouden met een bevolkingsomvang van ruim 105.000. Dat betekent een groei van ruim 5% in de periode tot 2040.

4.3.2 Bevolkingsprognoses Deventer – Primos prognose

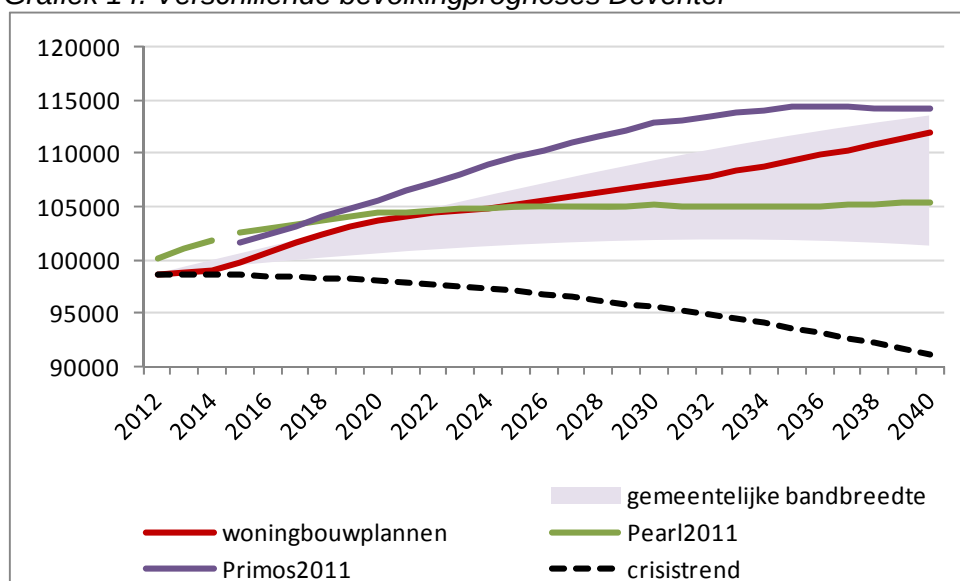
Volgens de meest recente Primos prognose (2011) neemt de bevolking in Deventer toe tot ruim 114.000 in 2040. Dat betekent een toename van 15% in de periode tot 2040. In de Primos wordt uitgegaan van een netto toename van de woningvoorraad in Deventer van 350 per jaar voor de periode tot 2015. Voor de periode 2015 tot 2025 is dit aantal ruim 500 per jaar en in de periode daarna loopt het jaarlijkse saldo terug.

4.4 Prognoseresultaten vergeleken

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de diverse bevolkingsprognosemodellen en varianten in één beeld gepresenteerd. De landelijke modellen doen voorspellingen voor de periode tot 2040. Ook de gemeentelijke prognoses op gemeenteniveau geven een doorkijk tot 2040. De gemeentelijke bevolkingsprognoses op basis van woningbouwplannen lopen 'slechts' tot 2022. Belangrijkste reden hiervoor is het ontbreken aan concrete woningbouwplannen voor de periode na 2022. Om toch een inkijk tot 2040 mogelijk te maken is daarom vanaf 2023 een aanname gemaakt voor de gemiddelde jaarlijkse netto toename van 250 woningen. Deze laatste prognose wordt gehanteerd voor de prognoses die verder inzoomen op gebieden binnen Deventer. Tot vorig jaar hadden alle modellen en scenario's één ding gemeen: de bevolking in Deventer zal de komende jaren groeien. In Deventer zou er de komende jaren beslist geen sprake zijn van krimp. Echter, de meest recente bevolkingsontwikkelingen geven aanleiding om niet zondermeer uit te gaan van groei.

- Volgens de landelijke prognoses zal de Deventer bevolking in 2040 groeien tot ruim 105.000 (Pearl) of tot ruim 114.00 (Primos). Dat betekent een groei van de bevolking tussen 5 en 15% in de periode tot 2040. Voor 2020 wordt een bevolkingsomvang berekend van ruim 104.000 (Pearl) tot ruim 105.500 (Primos).
- Bij de gemeentelijke prognoses is een variant doorberekend die uitgaat van een autonome ontwikkeling. Dat wil zeggen dat het migratiesaldo de komende jaren 0 zal bedragen. Op basis van deze veronderstelling zal de bevolking in Deventer in 2040 ruim 101.000 bedragen. Een stijging van de bevolking ten opzichte van 2012 met bijna 3%. Deze variant vormt de onderkant van de gemeentelijke bandbreedte.
- Ook is er een variant doorgerekend die uitgaat van een trendmatige groei van de bevolking. Dat betekent dat de ontwikkelingen van de afgelopen jaren zijn doorgetrokken naar de toekomst. Deze variant, die uitgaat van het migratiesaldo van de afgelopen 10 jaren, komt uit op een bevolkingsomvang van 113.500 in 2040. Een groei van 15% ten opzichte van de huidige bevolkingsomvang. Deze trendprognose vormt de bovengrens van de gemeentelijke bandbreedte.
- De meest recente jaren laten een negatief migratiesaldo zien. Daarom is er dit jaar ook een crisistrend doorberekend. Deze variant gaat uit van een migratietrend van de afgelopen 2 jaren. De crisistrend berekent een afname van de bevolking in de periode tot 2040 met bijna 8%. Het aantal inwoners zal volgens dit scenario ruim 91.000 bedragen in 2040.
- Tenslotte is er een variant met het gemeentelijke prognosemodel doorgerekend waarbij de actuele woningbouwplannen van april 2012 als input zijn gebruikt. Hierin worden uitsluitend concrete plannen genoemd tot en met 2022. Voor de periode erna zijn aannames gedaan. Uiteindelijk wordt rekening gehouden met een gemiddelde netto toename van de woningvoorraad met 335 per jaar in de periode t/m 2022 en 250 per jaar in de periode vanaf 2023. Deze prognose houdt rekening met een bevolkingsgroei van ruim 13% de komende 28 jaren. Dat betekent een bevolkingsomvang van 112.000 in 2040.

Grafiek 14. Verschillende bevolkingprognoses Deventer

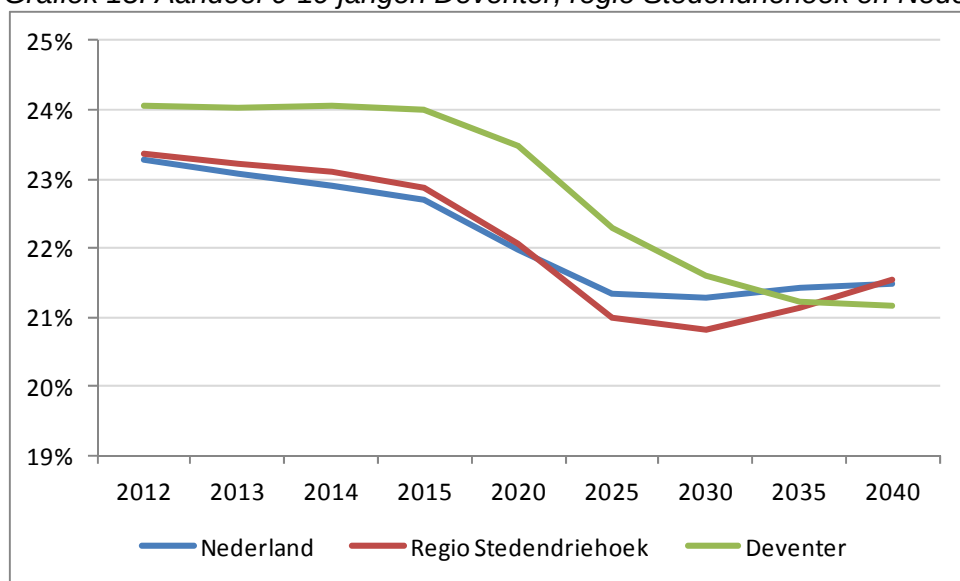
Bron: Gemeentelijke prognoses 2012, Pearl 2011 en Primos 2011

5 Ontgroening

Van ontgroening is sprake als het aandeel jongeren in de totale bevolking afneemt, vooral als gevolg van een afname van het geboortecijfer. In Nederland is het aandeel 0 t/m 19 jarigen al een aantal jaren aan het dalen. Momenteel is ruim 23% van de totale bevolking in Nederland jonger dan 20 jaar. Verwacht wordt dat dit aandeel de komende jaren verder zal afnemen. Voor 2025 is berekend dat het aandeel jongeren bijna 21,5% bedraagt. Vanaf 2025 zal het percentage jongeren naar verwachting niet verder dalen en circa 21,5% bedragen in 2040. Deze cijfers zijn afkomstig uit de landelijke Pearl prognoses 2011. Om een juiste vergelijking te kunnen maken zijn voor Deventer ook de Pearl cijfers gehanteerd.

In Deventer is er sprake van een geringe ontgroening. Momenteel is bijna 24% van de Deventer bevolking jonger dan 20 jaar. Verwacht wordt dat de ontgroening ook in Deventer zich zal voortzetten. Voor 2025 zal het aandeel jongeren ruim 23% zijn en zal naar verwachting verder afnemen tot ruim 21% in 2040. Omdat er momenteel ook een verkenning wordt uitgevoerd voor de bevolkingsontwikkelingen in de regio Stedendriehoek zijn deze in de grafieken weergegeven.

Grafiek 15. Aandeel 0-19 jarigen Deventer, regio Stedendriehoek en Nederland

Bron: Pearl 2011

De gevolgen van ontgroening (kunnen) zijn:

- Behoeftte aan scholen en onderwijzend personeel zal afnemen;
- De kosten van een steeds ouder wordende bevolking moet worden opgebracht door veel kleinere generaties jongeren;
- Ouder wordende (beroeps)bevolking.

6 Vergrijzing

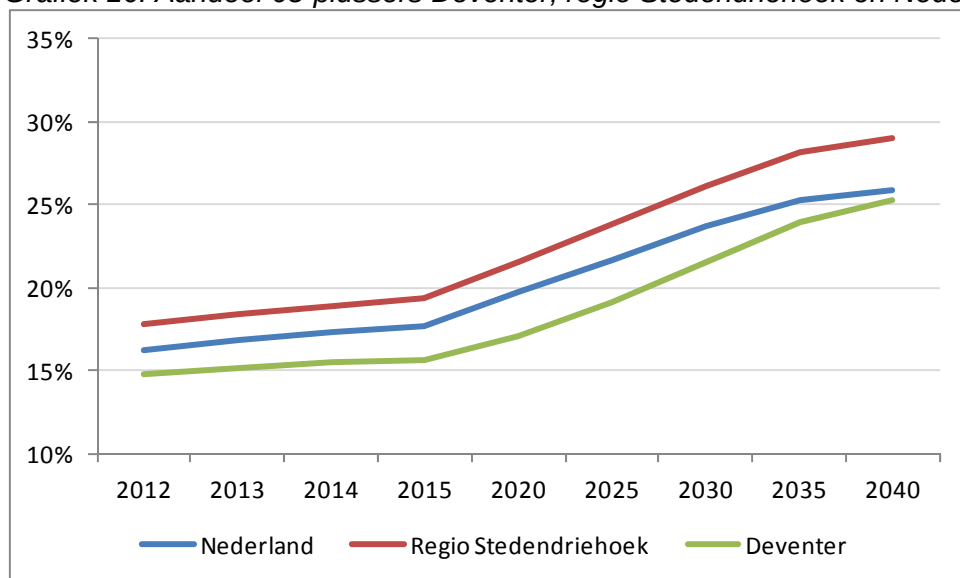
Van vergrijzing is sprake als het aandeel ouderen in de totale bevolking stijgt. Momenteel is bijna 16% van alle Nederlanders 65 jaar of ouder. De komende jaren wordt een verdere toename van het aandeel ouderen verwacht. Voor 2025 wordt rekening gehouden met bijna 22% 65-plussers. Verwacht wordt dat dit percentage is gegroeid naar bijna 26% in 2040.

In Deventer is momenteel ruim 15% 65 jaar of ouder. Ook in Deventer wordt rekening gehouden met een verdere groei van het aantal en aandeel ouderen in de komende jaren. Het aandeel ouderen in Deventer is (en blijft de eerstkomende jaren) minder hoog dan landelijk. Voor 2025 wordt uitgegaan van 19% 65-plussers in Deventer. Voor 2040 is de verwachting dat het percentage ouderen in Deventer ruim 25% bedraagt.

Bij een groeiende bevolking, zoals in Deventer is te verwachten op basis van de meest recente Pearl prognose, is het niet alleen van belang naar het aandeel ouderen te kijken. Op basis van het aandeel ouderen kan geconcludeerd worden dat het met de vergrijzing wel mee zou kunnen vallen. Ook in Deventer moet rekening worden gehouden met een forse toename van het aantal 65-plussers. Aantal 65-plussers in Deventer:

<u>Jaar</u>	<u>aantal</u>	
2000	12.000	
2012	15.000	
2020	18.000	toename 2012-2020: 3.000
2030	22.500	
2040	26.500	toename 2012-2040: 11.500

Grafiek 16. Aandeel 65-plussers Deventer, regio Stedendriehoek en Nederland

Bron: Pearl 2011

De toename van ouderen in de bevolking heeft grote gevolgen, vooral op sociaal-economisch gebied. Zo wordt in Nederland de AOW gefinancierd met behulp van een zgn. omslagstelsel. Dit betekent dat de werkenden de uitkeringen van de inactieven betalen.

Enkele uitdagingen voor de toekomst zijn:

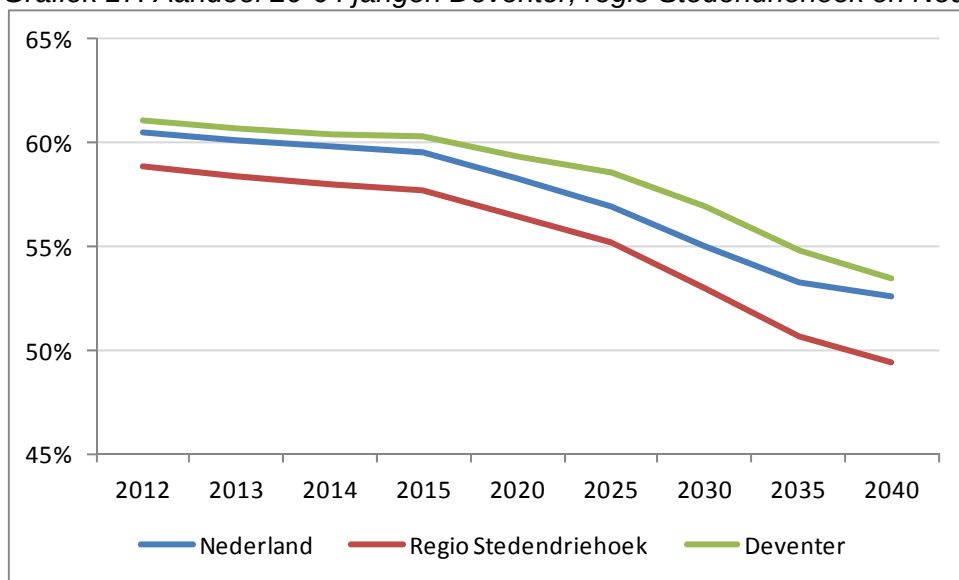
- De manier waarop de lasten van de vergrijzing verdeeld worden tussen generaties en binnen generaties onderling;
- De uitbouw van een betaalbare en hoogstaande zorgvoorziening die voor iedereen toegankelijk is;
- Het optimaliseren van de deelname van ouderen aan het economische, sociale, politieke en culturele leven zodat de kennis, ervaring en vaardigheden van de ouderen nuttig ingezet kunnen worden.

7 Potentiële beroepsbevolking

Ruim 60% van de totale Nederlandse bevolking is tussen de 20 en 65 jaar. Het aandeel van de 20-64 jarigen in de totale Deventer bevolking is de laatste jaren vrij constant (lichte afname) en bedraagt iets minder dan 61% op 1 januari 2012. De komende jaren wordt een verdere afname van het aandeel 20-64 jarigen verwacht. In 2040 zal het percentage 20-64 jarigen in Deventer ruim 53% bedragen, iets hoger dan gemiddeld in Nederland.

In Deventer zijn momenteel ruim 60.000 personen tussen de 20 en 65 jaar. Dit aantal is de afgelopen jaren toegenomen. De verwachting is dat het aantal 20-64 jarigen in Deventer de komende jaren rond de 60.000 zal schommelen. Op langere termijn zal dit aantal afnemen tot ruim 56.000 in 2040.

Grafiek 17. Aandeel 20-64 jarigen Deventer, regio Stedendriehoek en Nederland

Bron: Pearl 2011

De potentiële beroepsbevolking (nu nog het aantal 20 t/m 64 jarigen) vormt de motor van de economie. Ondanks de huidige economische recessie zal de vraag naar arbeidskrachten op termijn toenemen. Er zullen de komende jaren immers veel mensen uit de arbeidsmarkt treden. Dat biedt nieuwkomers (jongeren) en werklozen de kans om (weer) toe te treden tot de arbeidsmarkt. Flankerend beleid zal nodig blijven. Er zijn nog mogelijkheden om de groei van de arbeidsparticipatie te bevorderen. Toch wordt rekening gehouden met een krapte op de arbeidsmarkt.

8 Bevolkingsprognoses en woningbouw

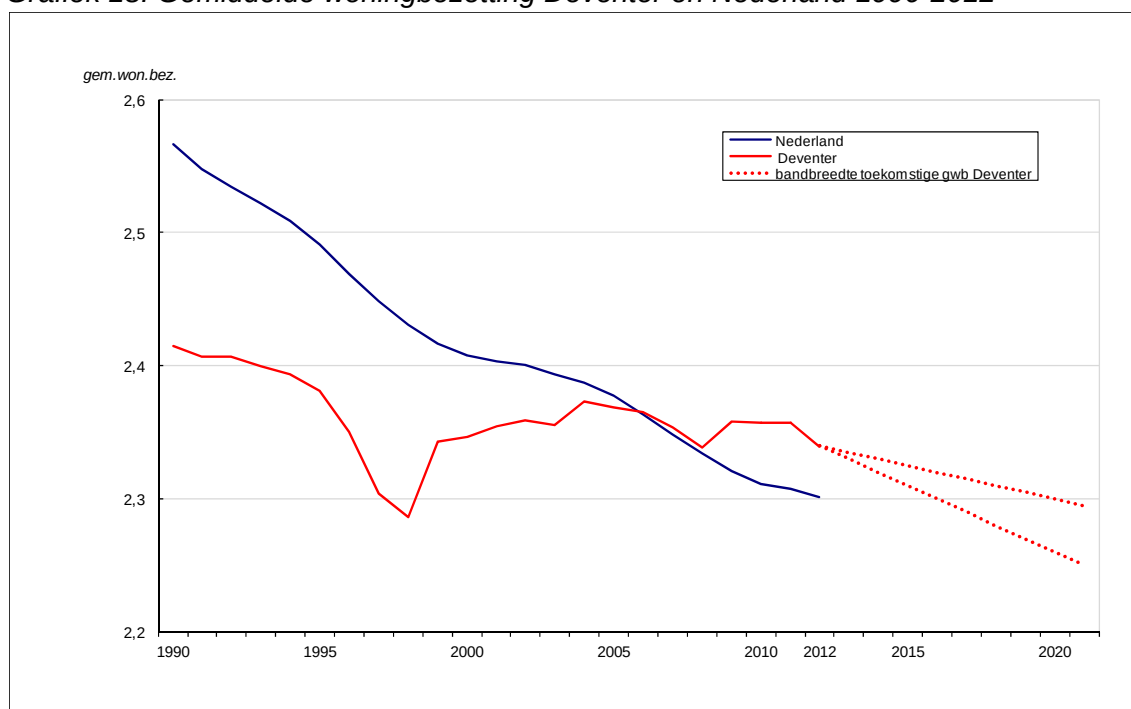
In de voorgaande hoofdstukken zijn de resultaten van verschillende bevolkingsprognoses voor Deventer gepresenteerd. Bij de meeste varianten zijn aannames gemaakt voor toekomstige bevolkingsontwikkelingen. Dit resulteert in een toekomstige bevolkingsomvang en een verdeling naar leeftijd. Gegevens over toekomstige woningbouw hebben bij de meeste prognosemodellen / varianten geen invloed gehad op deze berekeningen. Wel is er een gemeentelijke bevolkingsprognose opgesteld waarbij de actuele woningbouwplannen (in dit geval de plannen van april 2012) de basis vormen van de bevolkingsvoorberekeningen.

Ook vanuit de Primos prognose is bekend welke woningbouwontwikkelingen aan de basis hebben gestaan van de bevolkingsprognose.

Vanuit de bevolkingsprognoses, waarbij geen woningbouwplannen aan de basis hebben gelegen, is het interessant te weten welke woningbehoefte hierbij hoort. Als voorbeeld wordt het theoretische prognosemodel migratiesaldo = 0 uitgewerkt. Zo wordt het duidelijk dat ook bij een migratiesaldo van 0 behoefte is aan (extra) woningen.

Allereerst zijn aannames gedaan voor de ontwikkeling van de gemiddelde woningbezetting. Op basis hiervan kunnen indicaties worden gegeven over de toekomstige woningbehoefte volgens die modellen.

Grafiek 18. Gemiddelde woningbezetting Deventer en Nederland 1990-2012

De (ontwikkeling van) gemiddelde woningbezetting in Deventer wijkt af van de landelijke trend. Uit grafiek 18 is duidelijk de invloed van de gemeentelijke herindeling met Diepenveen (1999) en, in mindere mate, met Bathmen (2005) zichtbaar. Buiten deze herindelingen is vanaf 1999 niet of nauwelijks sprake van een daling van de gemiddelde woningbezetting. Hiermee wijkt de ontwikkeling van de gemiddelde

woningbezetting af van de landelijke (dalende) trend. Ook is een dergelijke trend niet zichtbaar in andere (vergelijkbare) gemeenten. Voor de komende jaren wordt echter ook in Deventer een geringe daling van de gemiddelde woningbezetting verwacht. De belangrijkste redenen hiervoor zijn de toekomstige vergrijzing (steeds meer ouderen blijven zelfstandig wonen) en een forse toename van het aantal kleinere huishoudens. Vanwege de onzekerheid in de toekomstige gemiddelde woningbezetting wordt uitgegaan van marges. De marges zijn bepaald op daling conform de landelijke trend (jaarlijkse daling met 0,01) tot een geringe daling van de gemiddelde woningbezetting met 0,005 per jaar 2011 (de helft van de landelijke trend).

In grafiek 19 wordt de berekende woningbehoefte gepresenteerd voor het bevolkingsprognosescenario migratiesaldo = 0. Wanneer de landelijke trend (jaarlijkse daling 0,01) wordt gehanteerd voor de toekomstige gemiddelde woningbezetting in Deventer dan wordt een woningbehoefte berekend van 2300 woningen voor de periode tot 2020 (gemiddeld 290 per jaar). Als de gemiddelde woningvoorraad de helft minder daalt (0,005 per jaar) dan is er in totaal behoefte aan ruim 1500 woningen in de periode 2012 tot 2020 (jaarlijks gemiddelde van 195 woningen). Deze behoefte moet worden toegeschreven aan een toenemende gezinsverdunning, eerder zelfstandig gaan wonen van jongeren en langer zelfstandig blijven wonen van ouderen.

Bovenstaande resultaten geven aan dat er forse verschillen optreden in de woningbehoefte bij verschillende ontwikkelingen van de gemiddelde woningbezetting. Het is dan ook van groot belang om de ontwikkelingen van de woningbezetting nauwgezet te blijven volgen.

Grafiek 19. Bandbreedte netto saldo woningvoorraad op basis van verschillende aannames ontwikkeling g.w.b. (bevolkingsprognose migratiesaldo = 0)

